

Prof. zw. dr hab. Eugeniusz Wojciechowski, em.
Katedra Gospodarki Samorządu Terytorialnego
Uniwersytet Łódzki

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Sylwii Godlewskiej
pt. *Wpływ procesów innowacyjnych w sektorze publicznym na rozwój regionalny i lokalny w warunkach członkostwa Polski w Unii Europejskiej*
przygotowanej pod kierunkiem dra hab. Krzysztofa Jarosińskiego,
prof. Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Mgr Sylwia Godlewska jest związana z Katedrą Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego SGH, biorąc udział w jej działalności. Pod opieką naukową promotora dra hab. Krzysztofa Jarosińskiego, Doktorantka przygotowała rozprawę dotyczącą problematyki innowacji w sektorze publicznym. Praca jako całość jest dość obszernym dziełem, zrealizowanym na 237 stronach tekstowych. Recenzent w opinii, obok zagadnień ogólnych podniósł też uwagi szczegółowe, które mogą pomóc w przyszłości Doktorantce w doskonaleniu warsztatu badawczego.

1. Układ recenzji

Przedmiotem recenzji jest ocena naukowa przedłożonej rozprawy doktorskiej. Tematyka badawcza pracy dotyczy procesów rozwojowych w skali lokalnej i regionalnej w świetle działalności innowacyjnej w sektorze publicznym. Podjęta w dysertacji problematyka przynależy do nauk ekonomicznych w zakresie dyscypliny ekonomia. W całości przygotowana rozprawa ma charakter teoretyczno-empiryczny o umiarkowanej objętości. Konstrukcja pracy obejmuje wstęp metodologiczny, pięć części merytorycznych, w tym trzy poznawczo-teoretyczne oraz zakończenie. Rozprawę zamyka bardzo bogaty wykaz bibliograficzny, spis tabel i rysunków oraz załączniki. Pragnę podkreślić, że dysertacja w przedstawionej formie została zrealizowana z dużą dbałością o stronę formalno-techniczną, zapewniającą tym samym, wysoki poziom estetyczny. Wszystko to wraz ze sposobem

przedstawiania poszczególnych kwestii szczegółowych i prowadzonymi wywodami oraz erudycją sprawia, że tekst pracy jest przejrzysty, dostępny i po prostu dobrze się czyta.

W recenzji rozprawy przyjęto tradycyjną konwencję tego typu oceny, zawierającą takie etapy jak: uzasadnienie wyboru tematu, specyfikację celów, zakres i metody badania, strukturę rozważań, charakterystykę materiałów faktograficznych wykorzystanych w pracy oraz kończącą konkluzję. Elementy takiej oceny składają się na pewien system analityczny określany jako warsztat naukowo-badawczy, niezbędny dla prowadzenia samodzielnych badań naukowych. W istocie warsztat taki obejmuje zbiór określonych instrumentów analizy i oceny ekonomicznej. Jest to podstawowe kryterium kwalifikowania rozprawy doktorskiej do poziomu stopnia naukowego w danej dziedzinie. Od strony prawno-organizacyjnej rozprawa doktorska nie budzi żadnych zastrzeżeń.

2. Uzasadnienie wyboru tematu

Zasadność zbadania problematyki innowacji w sektorze publicznym została przedstawiona we wstępie dysertacji. Poruszony w rozprawie temat (zagadnienie) ma istotne znaczenie, tak z teoretycznego, jak i z praktycznego punktu widzenia. Ważność teoretyczna wyraża się identyfikacją i rozwiązaniem problemu badawczego oraz pozyskaniem wiedzy o strukturze i zasadach funkcjonowania innowacyjnej gospodarki w sektorze publicznym. Ważność praktyczna polega na zebraniu materiału faktograficznego, jego analizie i interpretacji z punktu widzenia polityki ekonomicznej władz centralnych oraz samorządu terytorialnego.

Temat rozprawy został sformułowany konkretnie, z którego wyłania się sugerowany cel badania. Zakreśla on ramy dla udowodnienia oznaczonej hipotezy głównej i hipotez szczegółowych. Dotyczy kwestii ważnych dla gospodarki publicznej. Rangę badania w rozprawie podnosi analiza zakresu i charakteru innowacyjności inwestycji współfinansowanych środkami UE, z uwzględnieniem projektów o najwyższym stopniu nowatorstwa. Do tej pory przeprowadzono nieliczne badania tej kwestii, przy czym większość z nich ma wyraz cząstkowy. Recenzowana praca jest jedną z pierwszych prób oszacowania skali zjawiska innowacyjności w jednostkach i podmiotach sektora publicznego w Polsce. Pozytywną stroną badania jest kompleksowe i syntetyczne ujęcie zagadnienia problemowego.

3. Cele i hipotezy badawcze

Cel główny pracy (badania) stanowi azymut podjętego problemu naukowego i w recenzowanym przypadku wynika niejako z tematu określonego tytułem. W postaci konkretnej jest nim „rozpoznanie zakresu oraz wpływu procesów innowacyjnych

w podmiotach i jednostkach organizacyjnych sektora publicznego na rozwój społeczno-gospodarczy, a także analiza i ocena tych procesów pod kątem możliwości tworzenia, implementacji i dyfuzji innowacji na poziomie lokalnym i regionalnym w warunkach członkostwa Polski w Unii Europejskiej”. Uważam taki cel badawczy za poprawny, choć bardzo rozbudowany, a zatem utrudniający nieco precyzyjną percepcję. W identyfikacji celu znalazły się pewne powtórzenia z tytułu dysertacji.

Cel główny został zdezagregowany na trzy szczegółowe zadania badawcze dotyczące: innowacji i dyfuzji (1), przesłanek wyzwalania procesów innowacyjnych (2) oraz (3) diagnozy ich wpływu na rozwój lokalny i regionalny (s. 7). Realizacja tych celów szczegółowych badania wyczerpuje w zasadzie pełny cykl badawczy przeprowadzony w pracy. Dwa ostatnie cele szczegółowe stanowią podstawę weryfikacji empirycznej uruchomienia procesów innowacyjnych w sektorze publicznym. Punktem wyjścia do analizy przedmiotowej jest przyjęcie sekwencji zdarzeń; kapitał – innowacje – inwestycje – rozwój. Autorka sformułowała hipotezę główną korespondującą z celem głównym rozprawy, która podkreśla pozytywne uczestnictwo Polski w Unii Europejskiej i dodatni tego wpływ na intensyfikację procesów innowacyjnych. Procesy te znajdują następnie wyraz w rozwoju regionalnym i lokalnym w sensie zmniejszania różnic strukturalnych. Z tak postawionej hipotezy głównej wynika cel (kierunek) rozwoju lokalnego i regionalnego, którym jest niwelowanie zróżnicowania regionalnego. Jednocześnie hipoteza sugeruje, że procesy innowacyjne przybierają formę przedsięwzięć inwestycyjnych.

Hipotezie głównej odpowiadają konkretyzujące trzy hipotezy szczegółowe. Wydaje się, że sformułowane hipotezy mają bardziej charakter tez badawczych, twierdzeń uzyskanych na drodze analizy i wnioskowania, które należy udowodnić w doświadczeniu (empirii). Zwykle weryfikacja hipotezy polega na określeniu kierunku i siły związku w badaniu dedukcyjnym między dwiema zmiennymi. Nie jest to błąd metodyczny, a jedynie inna interpretacja tego narzędzia badania analitycznego. Istotność pierwszej hipotezy polega na dynamicznym wzroście zainteresowania innowacyjnego w podmiotach i jednostkach sektora publicznego, czego empirycznym odbiciem jest wzmoczenie wysiłku inwestycyjnego ukazanego w części liczbowej rozprawy. Druga hipoteza zwraca uwagę na dodatnie oddziaływanie środków wspólnotowych na realizację inwestycji rozwojowych w sektorze publicznym. Trudno zmierzyć ten wpływ; wystarczy jeśli oceni się go jako znaczący. Wypadkową dwóch poprzednich jest optymistyczna w swym wyrazie, hipoteza numer trzy w stwierdzeniu, że *a priori* innowacje w sektorze publicznym pośrednio prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców, zwłaszcza w regionach opóźnionych gospodarczo i społecznie. Hipotezy

szczegółowe nie budzą zastrzeżeń, a późniejsza analiza teoretyczna i weryfikacja empiryczna potwierdzają ich słuszość w praktyce gospodarczej. Umownie zakłada się, że innowacje stanowią rozwiązania produktowe i procesowe o nowej jakości (wartości). Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że ze względu na usługowy charakter działalności w sektorze publicznym, przeważają w nim raczej innowacje procesowe, dotyczące sposobów realizacji usług w ramach zadań publicznych.

4. Metody i zakres badania

Cel pracy i zakres badań narzuciły kolejność rozważań i wybór metod badawczych. Autorka potraktowała to jako metodykę pracy, która została ujęta wybiórczo, stosownie do materii analizy. Instrumentarium (metody i techniki) zastosowane w pracy są adekwatne do celu badania. Autorka posługuje się poprawnie analizą przyczynowo-skutkową dla wyjaśnienia i oceny zebranego materiału faktograficznego, jego interpretacji oraz wnioskowania końcowego.

W analizie ekonomicznej zdecydowano się na strategię teorii przed badaniami empirycznymi (wyjaśnianie dedukcyjne). Strategia ta składa się z następujących kroków metodycznych: w kontekście celu – wybór tezy badawczej i hipotez (twierdzeń technicznych), poddanie ich weryfikacji empirycznej w trakcie przeprowadzania badania. W części poznawczej, Autorka prowadzi wywody na następujących poziomach teorii: systemów klasyfikacyjnych *ad hoc* (uporządkowanie i zebranie obserwacji empirycznych, opis i wyróżnianie kategorii), taksonomiczności i schematów pojęciowych (twierdzenia dotyczące opisów związków między właściwościami empirycznymi). Koncepcja przeprowadzenia badania została dobrze zarysowana, jest spójna i całościowa, nakierowana na osiągnięcie celu analizy. W badaniu zastosowano proste metody analityczne, od analizy opisowej, kwerendy dokumentacji administracyjnej, przez metody dedukcji i indukcji, a skończywszy na technikach analizy i oceny empirycznej, szerzej wykorzystywanych w ostatniej części rozprawy.

Wydaje się, że przyjęte cele szczegółowe powinny być nieco bardziej uzasadnione, podobnie jak hipotezy badawcze. Hipotezy badawcze dotyczą potwierdzenia uzyskanego na drodze wnioskowania i jest bardzo „wygodne” dla młodego badacza. W głównym nurcie badania należy pozytywnie ocenić podejście badawcze, polegające na definiowaniu przedmiotu swoich zainteresowań, aby kolejno analizować wątki tematyczne. Osią prowadzonych rozważań w kontekście badania jest logicznie postawiony ciąg działań

(elementów): innowacje publiczne – źródła ich finansowania – oddziaływanie na rozwój lokalny i regionalny.

Kompozycja rozprawy jest standardowa, a układ poszczególnych części – logiczny. Są one zharmonizowane z głównym motywem badania. Układ treści jest na ogół czytelny i konsekwentny. W rozprawie zachowana została zasada ciągu wynikania (sekwencja kwestii szczegółowych) oraz układu hierarchicznego. Struktura pracy jest rozbudowana i obejmuje wstęp, pięć rozdziałów merytorycznych, wnioski, bibliografię, spis rysunków (49), tabel (38) i załączniki. Obszerna bibliografia obejmuje aż 240 pozycji, w tym wiele w języku angielskim. Materiał faktograficzny dopełniają 32 raporty, ekspertyzy, strategie i programy, 19 regulacji prawnych oraz 32 strony internetowe. Rozprawa doktorska ma charakter mieszany, z wyraźną przewagą warstwy teoretycznej. Studia poznawcze zawarte są w trzech rozdziałach (1-3), zaś badanie empiryczne w pozostałych, w tym rozdział 5 bardzo obszerny. Szkoda, że rozdziały rozprawy nie kończą się krótkim podsumowaniem (wnioskami). Badanie zamyka zwarte, krótkie zakończenie (6 stron), zawierające uwagi i wnioski syntetyczne z analizy teoretycznej i empirycznej, które pośrednio odnoszą się do postawionych hipotez badawczych.

5. Struktura pracy i zawartość merytoryczna rozdziałów

Struktura rozprawy i kolejność merytorycznych wywodów wynika logicznie z przyjętego celu pracy (badania). Dotyczy ona sekwencji wywodów i zawartości merytorycznej poszczególnej części rozprawy. Część wprowadzająca (wstęp) ma z natury wymiar organizacyjny, metodyczny i syntetyczny, korespondujący z układem elementów recenzji rozprawy. We wstępie przedstawiono schemat problemu badawczego wraz z argumentacją potrzeby jego badania; a następnie cele i hipotezy, metodykę badania poznawczego i empirycznego, kompozycję rozprawy z krótkim opisem zawartości kolejnych części. Struktura dysertacji w sensie sekwencyjnym odpowiada kolejności celów oraz hipotez badawczych i jest z nimi zbieżna kierunkowo.

W pierwszym fragmencie rozprawy (rozdział 1) zainteresowanie badawcze skupione zostało na teoretycznej analizie rozwoju społeczno-gospodarczego w wymiarze lokalnym i regionalnym. Obserwacja toku rozważań w tej części wskazuje, że Autorka dobrze zna materię zagadnienia, odwołuje się do podstawowych źródeł literatury przedmiotu w stopniu wystarczającym. Rozwój lokalny i regionalny przebiega na różnych płaszczyznach sektora publicznego – na poziomie administracji rządowej i samorządu terytorialnego. Wobec tego mechanizmy rozwojowe tkwią w zdolnościach władz państwowych i samorządowych do

wykorzystania potencjałów, tkwiących w zasobach. Z tego względu, istotne są uwagi zawarte na stronach 17-23 oraz 37-42. Cele polityczne, kulturowe, biologiczne i ekologiczne przynależą do zbiorczego celu społecznego w rozwoju. Szkoda, że Autorka w studiowaniu niektórych zagadnień szczegółowych jest bardzo powściągliwa w formułowaniu rozwiniętych argumentacji, zadawalając się w to miejsce ujęciem analitycznym, wspartych krótką syntetyczną oceną.

Analiza teoretyczna służy konkretyzacji rozważań skupionych następnie na gospodarce sektora publicznego. Jako całość rozdział ma charakter przeglądowy i kompilacyjny, a dobór zagadnień szczegółowych nie budzi zastrzeżeń. Na stronach 14-17 jest mowa o ewolucji paradygmatów rozwoju. Autorka podnosi istotność paradygmatu zrównoważonego rozwoju, odrzucający tradycyjne ujęcie *homo economicus*. Po czasie do tego obowiązującego poglądu naukowego dołączono element trwałości. W gruncie rzeczy, zrównoważony i trwały rozwój stał się kanonem i zasadą działania publicznego. Ważność tej zasady polega nie tylko na pewnej filozofii gospodarowania, ale jako podstawy (kryterium) rozdziału środków finansowych przez organy Unii Europejskiej dla krajów członkowskich. W rozprawie kwestia ta została potraktowana w znacznym uproszczeniu, choć została zarysowana perspektywa modyfikacji obowiązującej koncepcji rozwoju zrównoważonego. W związku z tym formułuję dwie uwagi o charakterze dyskusyjnym.

Po pierwsze, odnoszę wrażenie, że identyfikowanie nowych paradygmatów rozwoju jest trochę „sztuką dla sztuki” w poszukiwaniu ładnie brzmiących sformułowań i zależności. W istocie rozwój zrównoważony zasadza się na (jak mówi sama nazwa) na odpowiedniej równowadze elementów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Cecha trwałości owego rozwoju nakazuje utrzymać tempo zmian w dłuższym horyzoncie czasowym. Przyjmuje się przy tym założenie, że istnieje bezpośredni i silny związek między wzrostem gospodarczym a poprawą jakości życia ludzi. Tymczasem przykład wielu krajów pokazuje, że wzrostowi gospodarczemu może towarzyszyć obniżenie standardu życia poprzez nasilenie nierówności i degradację środowiska naturalnego. Kryzysy globalne, a nawet regionalne w skali świata stanowią doniosłe wyzwania mogą przerwać stabilny i długofalowy wzrost gospodarczy. Istotnego znaczenia nabiera prymat czynników niematerialnych w procesach wytwarzania i rozwoju, znajdujących odbicie w tworzeniu innowacji szeroko pojmowanych.

Jeśli przyjąć przekonanie, że nazwy paradygmatów rozwoju są tylko hasłem mobilizującym do działania, to jest to poprawne, ponieważ nie zmienia się gruntownie logika nowego sposobu gospodarowania w skali globalnej i lokalnej. Każda gospodarka musi być oparta na wiedzy, czyli informacjach charakteryzujących procesy i zjawiska w wymiarze

ekonomicznym. Raport ONZ z 2010 r. sugeruje nową koncepcję rozwoju opartą właśnie o wiedzę i kreatywność, z zaakcentowaniem wiodącej roli tej ostatniej. Nie uważam, iż zdolność w łączeniu wiedzy posiadanej jest bardziej użyteczna od pozyskiwania wiedzy nowej. W życiu, także gospodarczym potrzebna jest jedna i druga wiedza. Pogląd o supremacji wiedzy istniejącej przypomina błędne (moim zdaniem) podejście w systemie nauczania, gdzie większą uwagę zwraca się na pożądane formalne kompetencje kształconych niż na sam sposób nauczania. Paradygmat tzw. mądrości jest w moim odczuciu jak zaznaczyłem, bardziej hasłowy.

Po drugie, termin „*zrównoważony i trwały rozwój*” oznacza zapewnienie określonej zbieżności (bo nie uda się uzyskać zgodności) między komponentami wzrostu i rozwoju. Chodzi tutaj bardziej o stworzenie warunków, aby cele i działania w sferze społecznej, ekonomicznej oraz przyrodniczej były względem siebie harmonijne. Oznacza to konieczność koordynacji trzech odmiennych sfer działania, a zatem w duchu ich proporcjonalności. Wydaje się, że jest to możliwe tylko w przypadku zasady gospodarowania w cyklach zamkniętych, gdzie można pogodzić proporcje rozwoju społecznego i gospodarczego z samoregulacją ekologiczną. Zasada zrównoważonego rozwoju jest zatem typowa dla mechanizmu samoregulacyjnego, właściwego złożonym systemom zapewniających stabilność funkcjonowania. Człowiek dostosowując i przekształcając przyrodę do swoich potrzeb naruszył istniejącą równowagę w tych trzech sferach. Uważam, że zasada zrównoważonego rozwoju jest bardziej wizją, postulatem teoretycznym niż praktyką działania.

W części drugiej rozprawy przedstawiono determinanty innowacji oraz jej konsekwencje dla funkcjonowania sektora publicznego. Autorka sprawnie porusza się w zbiorze pojęć związanych z kategorią innowacji, wskazuje na zależności przyczynowo-skutkowe, zgodnie z filozofią rozwoju zorientowanego na nowatorstwo i nowoczesność w dziedzinie społeczno-gospodarczej zawężonej do sektora publicznego. Na podkreślenie zasługuje identyfikacja działalności innowacyjnej w sektorze publicznym, która rzutuje na niższą sprawność wdrażania nowych rozwiązań. W sektorze publicznym występuje wielość podmiotów decyzyjnych, rozbudowany mechanizm koordynacji działań i procedur, długi czas realizacji innowacji itd., co waży na procesie planowania i wdrażania innowacji. Doktorantka mogła pokusić się o większą charakterystykę specyfiki funkcjonowania sektora publicznego na gruncie gospodarczym, ponieważ odrębność ta stanowi znaczącą determinantę działalności innowacyjnej w tym sektorze. Autorka przeprowadziła to jedynie przez przegląd i zestawienie cech modeli zarządzania publicznego i analizę przedsiębiorczości w sektorze publicznym i prywatnym (ss. 76-77).

Metoda opisu poszczególnych zagadnień szczegółowych jest poprawna i nie budzi zastrzeżeń. Analizując procesy innowacyjne ważną rzeczą jest pokazanie zmiany znaczenia poszczególnych rodzajów zaangażowanej pracy (zasobów). Doktorantka dotknęła tego zagadnienia, przybliżając się do istoty innowacji jako pewnej odmiany postępu techniczno-organizacyjnego. Istotną cechą innowacji jest bowiem stałe przesuwanie nakładów pracy do coraz wcześniejszych etapów procesu wytwórczego (usługowego), przy jednoczesnym wzroście udziału pracy umysłowej. Nakład pracy fizycznej ulega zmniejszeniu, a rośnie nakład pracy intelektualnej (rozumowej). Takiemu przesunięciu może towarzyszyć globalna obniżka kosztów jednostkowych. W tym miejscu należy przywołać fakt, że wystąpienie sytuacji kryzysowych, szoków finansowych zaburza przedstawione kierunki zmian i proporcje nakładu elementów składowych procesów wytwarzania oraz dostarczania do odbiorców. Oczekuję od Autorki wyrażenia osobistego poglądu na kwestię struktury nakładów na innowacje w sektorze publicznym z przedstawionego wyżej punktu widzenia.

Rozdział trzeci rozprawy dotyczy strony podmiotowej sektora publicznego w procesach innowacyjnych w odniesieniu do segmentu gospodarki samorządu terytorialnego. Ten fragment pracy ma charakter porządkujący wiedzę, wskazując na mechanizm tworzenia rozwiązań innowacyjnych. Nieco więcej uwagi należało poświęcić sygnalizowanemu zagadnieniu współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego w Polsce. Jak wykazują bowiem badania empiryczne współpraca ta jest słabo rozwinięta m.in. ze względu na skupienie zainteresowania na gospodarowaniu tylko swoimi zasobami gospodarczymi i powściągliwości w dzieleniu się wiedzą oraz doświadczeniem w realizacji zadań publicznych, jak też nieznamościami dzielenia się odpowiedzialnością za wspólne prowadzenie spraw. W rozdziale czwartym przedstawiono funkcję środków finansowych pozyskanych z tytułu członkostwa Polski w strukturach europejskich. Rozważania w tej części rozprawy mają charakter *quasi* empiryczny, ponieważ dotyczą mechanizmu tworzenia innowacji publicznych z punktu widzenia ich finansowania i kierunków zastosowań. Wskazano na priorytety inwestycyjne w wydatkowaniu środków Unii Europejskiej. Z przeglądu głównych celów rozwojowych Unii wynika, że są one bardzo ogólne (s. 130). Zwraca również uwagę bardzo złożona i długotrwała procedura pozyskiwania środków unijnych, w której bierze udział wiele instytucji i podmiotów sektora publicznego.

Ostatnia część merytoryczna pracy (rozdział 5), najobszerniejsza poświęcona jest empirycznej weryfikacji hipotez badawczych, prowadzącej do osiągnięcia celów badania w pracy. Na początku przedstawiono metodykę (a nie metodologię, która dotyczy dyscypliny naukowej) badania. Postępowanie empiryczne zamyka się w następującej sekwencji etapów:

analiza baz danych, grupowanie informacji według kategorii inwestycyjnych, weryfikacja beneficjentów unijnego wsparcia, analiza projektów jednostkowych, ocena stopnia innowacyjności projektów, specyfikacja przedsięwzięć innowacyjnych i projektów o najwyższym stopniu nowatorstwa, ocena zróżnicowania przestrzennego inwestycji rozwojowych. Kolejny etap badania odnosił się do wyodrębnienia podmiotów i jednostek organizacyjnych sektora publicznego w skali lokalnej (gminy z województwa podlaskiego i dolnośląskiego). Badanie empiryczne zamyka udana próba rozpoznania współzależności zachodzących pomiędzy inwestycjami innowacyjnymi a rozwojem społeczno-gospodarczym na poziomie lokalnym i regionalnym. Za podstawowe narzędzie analizy przyjęto metodę opisową i porównawczą. Sformułowany zakres przedmiotowy i czasowy badania uznaję za trafny. Materiał liczbowy gromadzi informacje dotyczące środków unijnych z perspektywy finansowej 2014-2020.

Na podkreślenie zasługuje olbrzymia praca Autorki, która przeprowadziła przegląd obszernego i bogatego zasobu projektów dofinansowanych środkami Unii Europejskiej (64659) prawie $\frac{3}{4}$ projektów pochodzi z sektora publicznego. Przeciętna wartość jednego projektu publicznego wynosiła 19,32 mln zł, zaś prywatnego tylko 2,67 mln zł, przy ogólnej liczbie 46199 projektów. W sektorze publicznym zrealizowano 18460 przedsięwzięć. Projekty sektora publicznego były w wyższym stopniu dofinansowane środkami unijnymi (59,1%).

W istocie rozprawa traktuje zagadnienie szerzej, bo w świetle polityki inwestycyjnej (rozwoju) w gospodarce polskiej. Inwestycje są podstawowym czynnikiem wzrostu gospodarczego i ostatecznego podziału PKB. Dzięki inwestycjom i poziomowi ich nowoczesności możliwe staje się odrabianie opóźnień wobec innych państw lepiej rozwiniętych. Służy temu analiza przedstawiona w punkcie 5.3 rozprawy. Z badania wynikają trzy ważne konkluzje. Po pierwsze, w latach 2014-2020 różnice według jednostkowego PKB między USA i UE zmniejszyły się na korzyść UE, która odrobiła 3,04% zaległości (0,51% w roku). Po drugie, między Polską a USA dystans również zmniejsza się z 46,27 do 53,84% średniej amerykańskiej; w tempie szybszym bo o 1,26% w roku. Po trzecie, Polska stopniowo zbliża się do poziomu unijnego z 68,71 do 76,49%, w tempie niewiele szybszym (1,30% w skali roku). Oceniając pozytywnie taki kierunek zmian (upraszczając jakość życia), tempo niwelowania dysproporcji Polski w ramach UE jest jeszcze wolne. Od wejścia Polski do UE (16 lat temu wg badań Autorki) średnioroczna dynamika wyrównywania luki zamożności była wyższa i wynosiła rocznie ok. 1,66%. Osiągnięcie poziomu unijnego przy założeniu jego *constans* zajmie jeszcze ok. 18-20 lat, czyli okres jednego pokolenia. Uchylając to założenie i utrzymując obecnie tempo likwidowania luki do średniej unijnej, może to zająć czas życia

kolejnej generacji Polaków, zwłaszcza że w ostatniej perspektywie finansowej tempo zmniejszania różnic było w Polsce nieco słabsze.

Największy wysiłek inwestycyjny ponosi sektor prywatny, gdzie środki finansowe są o ok. 70% większe od sektora publicznego, w którym podział inwestycji między samorządem terytorialnym a administracją rządową kształtuje się mniej więcej po połowie. Samorząd terytorialny jest drugi pod względem wielkości inwestorem w kraju. Zwraca uwagę bardzo duży spadek inwestycji publicznych w 2016 r., który był m.in. spowodowany rozpoczęciem nowej perspektywy finansowej i słabszym tempem pozyskiwania funduszy UE. Z kolei, w 2020 r. nastąpiło istotne obniżenie wielkości inwestycji prywatnych w związku z rozwojem pandemii.

Dla weryfikacji przedstawionych hipotez badawczych zastosowano metodę opisową i analogii. Wejście Polski do UE zaowocowało wysoką dynamiką inwestycji publicznych dofinansowanych z budżetu Unii. W okresach trudnych (kryzysowych) sektor publiczny amortyzuje negatywne wpływy zjawisk i procesów kryzysowych. Większe zaangażowanie własne pociąga za sobą odpowiednio większe wsparcie środków unijnych. Hipoteza główna (poprzez hipotezy szczegółowe) została pozytywnie zweryfikowana w sensie ilościowym, gdyż większe nakłady inwestycyjne nie spowodowały równie pozytywnych zmian jakościowych. Nie wystąpiła bowiem w badanej perspektywie finansowej dostrzegalna niwelacja zróżnicowania regionalnego, stanowiąca m.in. cel polityki regionalnej w skali kraju. Mimo widocznego udziału inwestycji wysoce innowacyjnych (największy ich udział miał miejsce w branżach pozainfrastrukturalnych) nie przełożyły się one na pożądany efekt polityki rozwoju.

6. Charakterystyka materiałów faktograficznych

Pewien niedosyt budzi trochę powierzchowna charakterystyka materiałów wykorzystanych przy pisaniu pracy. Śledzenie źródeł w przypisach, w piśmiennictwie itd. to trochę za mało, ponieważ należało wskazać na obszary pozyskiwania materiału teoretycznego i empirycznego, charakteryzujące problem badawczy, zwłaszcza że zebrany został niezwykle bogaty zasób informacji pochodzący z wielu źródeł. Uzasadnia to zakres prowadzonej analizy i studiów odnoszących się do sektora publicznego. Logika badania opiera na analizie dwóch odrębnych (lecz połączonych funkcjonalnie) obszarach badawczych: innowacji w sektorze publicznym i ocenie ich wpływu na rozwój lokalny i regionalny. Tak zarysowany przedmiot dociekań sygnalizuje główną linię analizy naukowej. Jednocześnie determinuje to pole pozyskiwania informacji, tak źródłowych jak i wtórnych.

7. Ocena i wnioski ogólne

Sumując swoje uwagi ogólne i szczegółowe stwierdzam, że praca stanowi interesujący materiał badawczy, odnoszący się do bardzo aktualnego zagadnienia w praktyce polityki publicznej w Polsce. W pracy, Autorka wykazała dużą wiedzę w zakresie złożonej i trudnej problematyki oraz znajomość literatury przedmiotu. Z rozprawy wyłania się zdolność Autorki do obserwacji zjawisk i procesów zachodzących w sektorze publicznym. Autorka daje świadectwo dużej znajomości podjętej problematyki, także z punktu widzenia praktycznego, a w wielu miejscach prezentuje ciekawe, nieszablonowe poglądy.

Recenzowana rozprawa charakteryzuje się następującymi walorami:

- poprawnym posługiwaniem się warsztatem analityczno-badawczym oraz konsekwencją metodyczną,
- adekwatnością analizy empirycznej do stwierdzeń teoretycznych wymagających weryfikacji,
- umiejętnością łączenia rozwiązań poznawczych z wnioskami zorientowanymi na potrzeby praktyki gospodarczej,
- skutecznością procedury w rozwiązaniu problemu badawczego.

Pracę doktorską mgr Sylwii Godlewskiej uznać należy za ambitny zamysł badawczy, mimo standardowego charakteru i zakresu tematyki analizy ekonomicznej. Rozprawa została bardzo dobrze zrealizowana pod względem naukowym, dając świadectwo opanowania w stopniu wystarczającym narzędzi warsztatu naukowo-badawczego. Tym samym Doktorantka udowodniła, że jest przygotowana do samodzielnej pracy badawczej. W związku z tym, zalety opracowania rozprawy przez mgr Sylwię Godlewską, w połączeniu z oryginalnością rozwiązania problemu naukowego stanowią podstawę do sformułowania wniosku o wyróżnienie recenzowanej pracy, stosowną nagrodą.

8. Konkluzja

Biorąc pod uwagę rezultaty przeprowadzonej analizy ekonomicznej w rozprawie, w świetle formalnych rygorów oceniających stwierdzam, że rozprawa mgr Sylwii Godlewskiej przedstawiona do recenzji – stanowi istotne i wartościowe dzieło naukowe. Decydują o tym jej zalety poznawcze, metodyczne i aplikacyjne, które stawiają pragmatyczną diagnozę w zakresie charakteru polityki innowacyjnej, szerszej inwestycyjnej w sektorze publicznym w Polsce. Jako całość rozprawa tworzy podstawę do dopuszczenia mgr Sylwii Godlewskiej do dalszej procedury (obrony) o nadanie stopnia doktora nauk ekonomicznych.

Łódź, dnia 1 grudnia 2022 r.

Grzegorz Wojcieszyn 11